ILEANA MALANCIOIU'S ANTITOTALITARISM LYRICAL POETRY

Ioan Gheorghişor
PhD Student, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureş

Abstract: Announced in the tome „The Life's line" and developped latter in "The Mounting", the theme of the fight against the totalitarism becomes a constant of Ileana Malancioiu"s lyrical poetry.
In these books, the literary critique has noticed a bowdlerized, essentialized lyricism (Al. Călinescu), and the last tome I mentioned, has been considered "a genuine, terse and ascertaining log book of" a journey through the common desert " (Laurenţiu Ulici) in which the thanatical theme gains an antitotalitarism valence" (Gh. Grigurcu).

Keywords: "The Life' s line", the totalitarism, a constant, comun desert, thanatical theme.

1. Receptarea critică a literaturii antitotalitariste a Ilenei Mălăncioiu

În 1985, la Editura Albatros, apare volumul ***Urcarea muntelui*. "**Niciuna dintre cărţile de poezie editate în vremea regimului comunist n-a conţinut un protest politic mai limpede enunţat, mai lipsit de învelişuri stilistice deturnante, mai agitatoric într-un anume sens decât *Urcarea muntelui*, o carte a punerii degetului pe rană, fără menajamente şi fără precauţii metaforice"[1], spunea Laurenţiu Ulici la apariţia cărţii.

Istoria publicării acestui volum a fost, în linii mari, relatată de autoare în interviurile acordate cu diverse ocazii. 77 de poeme conţinea sumarul volumului. Zece au fost eliminate de cenzură (între acestea, *Îngropaţi în picioare*, *Joc* şi *Coşmar*).[2] În 1992, în ediţia a doua a cărţii, apărută la Editura Litera, poemele excluse din ediţia princeps au fost incluse în Addenda I. În 1985, după apariţia cărţii Ilenei Mălăncioiu, pe motiv de "lipsă de fermitate faţă de conţinutul politic al cărţilor editate", Mircea Sântimbreanu, directorul Editurii Albatros, a fost demis. Gabriela Negreanu, redactorul de carte, a fost, de asemenea, demisă şi ea.[3] Măsurile luate de cenzură în legătură cu versurile poetei i-au adus acesteia o teamă pe care o recunoaşte într-un interviu: "cel mai greu îmi era când citeam din *Urcarea muntelui*. Pentru că atunci nu tremuram doar de emoţie (n.n.: ca atunci când citea în public din volumul *Sora mea de dincolo*), ci şi de teamă."[4]

Una dintre cronicile generate de *Urcarea muntelui* a aparţinut lui Nicolae Manolescu, criticul de la "România literară". Recenzia acestuia a apărut, fără citate din operă, doar după ce volumul a fost comentat la "Europa liberă" de Monica Lovinescu şi după ce alţi câţiva cronicari au analizat cartea (între aceştia, Ion Negoiţescu şi Virgil Ierunca). Interesant este că volumul a primit totuşi Premiul Uniunii Scriitorilor pe anul 1985, alături, între altele, de *Rimbaud negustorul* de Mircea Dinescu, şi el un autor urmărit de Securitate. Având în vedere numele

[1] Laurenţiu Ulici, *Literatura română contemporană, I, Promoţia '70*, Bucureşti, Editura Eminescu, 1985, p. 102.
[2] Poeta dezvoltă acest subiect în volumul său *Recursul la memorie. Convorbiri cu Daniel Cristea-Enache*, susţinând că din cele 16 poeme propuse spre eliminare, două au fost salvate, iar altele au suferit doar câteva modificări.
[3] Ileana Mălăncioiu crede că sinuciderea ulterioară a Gabrielei Negreanu ar avea oarecum legătură cu întâmplarea din 1985, mai exact, cu refuzul poetei de a face ceva pentru ea.
[4] Ileana Mălăncioiu, *Cronica melancoliei*, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 1998, p.223.

BDD-A23230 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 00:14:49 UTC)

unor laureaţi, lista cuprinzând cărţile premiate nu a fost publicată. N. Manolescu găseşte o explicaţie: "E un paradox al vremii: probabil, spre a nu se spune că numele poetei este interzis în ţară, cenzura a permis publicarea unei recenzii, una singură, e drept, dar care putea deveni un argument."[5]

Linia vieţii, volumul apărut în 1982, este considerat de autoarea lui "un fel de punte de legătură între acesta, venit după exerciţiul de vindecare făcut prin *Sora mea de dincolo*, şi *Urcarea muntelui.*"[6] Referindu-se, într-o carte de interviuri, la cele două volume de poezie amintite, Ileana Mălăncioiu e convinsă că acestea au totuşi elemente comune: "Mă veţi întreba ce legătură se poate stabili între cele două cărţi, care par situate la poli opuşi, şi vă voi aminti că *Sora mea de dincolo* începe cu un poem în care se vorbeşte despre *urcarea muntelui* sau despre Golgota, aşa cum era ea percepută plecând de la drama reală prin care trecea familia mea. De la viziunea de acolo până la cea în care muntele avea să fie urcat de un întreg popor nu era un pas mare de făcut. Nu întâmplător, volumul *Urcarea muntelui* începe cu un coşmar relatat prin versurile: «Întreg oraşul era plin de morţi...»." [7]

Unele dintre poemele cenzurate, dar nu şi eliminate din sumarul volumului *Urcarea muntelui* îi oferă criticului Daniel Cristea-Enache prilejul să facă observaţii interesante. De exemplu, într-un poem dedicat lui Virgil Mazilescu, apare, în varianta cenzurată, versul "Apa de ploaie care i-a fost dată", pe când, în cea necenzurată, ultimul vers al poeziei este: "Apa de ploaie care ne-a fost dată". "Făcând din «ne-a fost dată», «i-a fost dată», cenzorul scoate din ecuaţie persoana I plural, pe care o viza poeta referindu-se la întreaga comunitate, la colectivitate, şi «simplifică» textul legând versul, în mod redundant, de personajul evocat. Se pierde, astfel, jocul grav dintre *el* şi *noi*, pe care îl monta Ileana Mălăncioiu şi care, într-un vers anterior, scăpase vigilenţei cenzurii («Poate-i era mai sete decât ne este nouă»). Cenzura, aici, nu mai vrea ambiguitate şi generalitate",[8] remarcă Daniel Cristea-Enache.

Diferenţa faţă de primele cărţi ale poetei este uşor de sesizat. "Ceea ce frapează acum este forţa extraordinară cu care sunt exprimate sentimentul singurătăţii şi cel al morţii, prin mijloacele, aparent simple, ale unui lirism epurat, esenţializat"[9], e de părere Al. Călinescu. Laurenţiu Ulici remarcă şi el că, în 1985, Ileana Mălăncioiu "îşi surprindea cititorii cu o carte (*Urcarea muntelui*) care nu semăna mai deloc cu precedentele, mai exact spus semăna atât cât seamănă două pagini scrise de aceeaşi mână, dar despre lucruri complet diferite, Se putea recunoaşte în această carte «maniera» poetei, nu însă şi atitudinea lirică, nu însă şi universul poetic prin care se impusese în toate celelalte cărţi".[10] Sesizând "anvergura protestului politic cuprins în poezie", criticul amintit consideră *Urcarea muntelui* "un veritabil jurnal de bord, lapidar şi constatativ, al călătoriei prin pustiul comun"[11].

Nicolae Manolescu constată "o radicalizare socială a poeziei"[12] Ilenei Mălăncioiu, odată cu apariţia volumelor *Linia vieţii* (1982) şi *Urcarea muntelui* (1985). Referindu-se la atitudinea cenzurii în cazul ultimei cărţi amintite mai sus, cunoscutul critic literar afirmă: "În locul

[5] N. Manolescu, *Literatura română postbelică. Lista lui Manolescu, I, Poezia*, Braşov, Editura AULA, 2001, p. 203.
[6] Ileana Mălăncioiu, *Recursul la memorie. Convorbiri cu Daniel Cristea-Enache*, Iaşi, Editura POLIROM, 2003, p. 114.
[7] Ibidem.
[8] Mihail Daniel Cristea-Enache, *Generaţia '60: Discursul artistic şi discursul critic. Neomodernismul*, Bucureşti, Editura Muzeului Naţional al Literaturii Române, Colecţia AULA MAGNA, 2013, p. 91.
[9] Al. Călinescu, "Lăsaţi cuvintele să plece de la mine", în vol. Ileana Mălăncioiu, *De anima*, Piteşti, Editura Paralela 45, 2015p. 165.
[10] Laurenţiu Ulici, op. cit., p. 102.
[11] Laurenţiu Ulici, "Poezia protestului", in *Ileana Mălăncioiu- De anima* (coordonator: Ioan Es. Pop), Piteşti, Editura Paralela 45, 2015, p.175
[12] N. Manolescu, op.cit., p.200

BDD-A23230 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 00:14:49 UTC)

parabolelor, pe care învăţase să le tolereze (fiindcă, în definitiv, era preferabil ca poeţii să-şi sugereze nemulţumirile, lipsa de orizont, angoasele şi dispreţul, decât să le rostească de-a dreptul), cenzura se pomenea acum cu un limbaj direct, simplu în aparenţă şi naiv în exprimare, care părea a nu mai lăsa nimic să se subînţeleagă."[13] Manolescu insistă asupra temei, oferind o ipoteză: cenzorii nu voiau sau nu puteau să recunoască faptul că, de fapt, au înţeles textul. "Aşa se explică de ce au putut fi publicate, în anii 80, în plină degringoladă a ceauşismului, poezii atât de clar anticomuniste"[14], mai spune autorul "Temelor".

Gh. Grigurcu remarcă metamorfozarea tematică şi stilistică a poeziei autoarei "Păsării tăiate": "Cufundată în voluptatea sa cruntă ca un supliciu, izvorând din implacabile vremi imemoriale, era foarte posibil ca Ileana Mălăncioiu să nu manifeste un interes deosebit faţă de realitatea civică. În pofida acestei împrejurări, poeta s-a dovedit un opozant al dictaturii pe care a vituperat-o în volumul d-sale *Urcarea muntelui* (1985, 1992), punct de reper al puţinelor scrieri cu orientare antitotalitară apărute în ţara noastră până în 1989."[15]

Alex. Ştefănescu o consideră pe Ileana Mălăncioiu diferită de autorii care, în deceniul al nouălea al secolului trecut, credeau că "jocul de-a poezia" e o formă de protest politic, autoarea volumului *Urcarea muntelui* păstrându-şi tonul grav în creaţia ei. "Fragilă, dar intratabilă în incriminarea dictaturii, poeta se afla în situaţia cuiva care iese în faţa unui tanc cu mâinile goale. Ea numea situaţia, nu o evoca aluziv şi deplângea tragicul destin al ţării, nu se deda acelui umor nevrotic prin care alţi autori credeau că îşi comunică deznădejdea."[16] Pentru a relata o scenă tragică, precum aceea din poemul *Coşmar*, era necesară folosirea unui ton grav, care, de altfel, a constituit o constantă a creaţiei sale:

"Întreg oraşul era plin de morţi,
Ieşiseră pe stada principală
Aşa-mbrăcaţi în hainele de gală
Pe care cât eşti viu nu prea le porţi.

Treceau râzând şi nu-i puteam opri,
Păreau că nu mai înţeleg deloc
Că sunt prea mulţi şi nu mai este loc
Şi pentru cei care mai suntem vii

Ne-nfricoşa grozav fantasticul delir,
Dar stam şi ne uitam uimiţi, ca la paradă,
Căci fiecare-aveam pe cineva pe stradă
Şi n-am fi vrut să fie închis în cimitir."

"Tema thanatică dobândeşte o valenţă antitotalitară. Din nou revine tonul bacovian înhămat la carul prezentului"[17], observă Gh. Grigurcu. Revolta poetei îi include şi pe morţi, şi pe vii, dar primii sunt atât de mulţi, încât celor aflaţi încă în viaţă nu le rămâne decât să privească defilarea celor intraţi prematur în cimitir. Asocierea dintre vii şi morţi, într-un protest de coşmar, impresionează prin viziunea asupra seninătăţii cu care mulţimea de morţi pentru care

[13] Ibidem, p. 201
[14] Ibidem.
[15] Gh. Grigurcu, „Poezia Ilenei Mălăncioiou", in *Ileana Mălăncioiu- De anima* (coordonator: Ioan Es. Pop), Piteşti, Editura Paralela 45, 2015, p.180.
[16] Alex Ştefănescu, „La o nouă lectură: Ileana Mălăncioiu", in *Ileana Mălăncioiu- De anima* (coordonator: Ioan Es. Pop), Piteşti, Editura Paralela 45, 2015, p.176.
[17] Gh. Grigurcu, op. cit., p.181.

BDD-A23230 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 00:14:49 UTC)

viii sunt fără rost în oraşul sufocat de o atmosferă aparent solemnă, dar, în fond, delirantă, înspăimântătoare şi stranie. Morţii apar, sub protecţia celor vii, pe Calea Victoriei, cu scop vindicativ. Un mort "oarecare" reînviat ar putea speria pe orice vieţuitor al oraşului şi nimeni nu va mai îndrăzni să intre în cimitire, după cum, dacă nu ai un mort al tău, unde "să tragi" la sfârşit, nu vei putea "locui" în niciun cimitir bucureştean:

"Dar câţi vom mai avea loc în cimitirele acestui oraş
În care venim de oriunde

Şi n-avem nici măcar un mort al nostru
Care să poată să ne ia
La el când totul se va fi sfârşit?
Iar dacă nimeni nu va învia

Va veni o vreme când morţii nu vor mai încăpea
În perimetrul strâmt al lor şi vor ieşi
Şi vor trece în viteză pe Calea Victoriei
Apăraţi de cordoanele celor vii."

(*Veţi spune că totul s-a terminat*)

„Explicaţia etică rezidă, evident, în conştiinţa autoarei. Cea estetică ar putea fi aproximată prin apropierea viziunii sale sumbre de sumbreţea realului însuşi, de degradarea obiectivă a existenţei poporului român. Lirismul s-a coroborat prin realitatea brută cu care a coincis prin chiar evoluţia istorică. Tiparul lăuntric s-a suprapus celui exterior, al suferinţei obşteşti, determinate de apăsarea unei cârmuiri detracate"[18], observă Gh. Grigurcu, care adăugă: „Figura dictatorului învederează o putere hipnotică, nelegiuită, asemenea unei întruchipări a morţii înseşi."[19] Ca exemplu, criticul citează un poem din volumul *Linia vieţii*:

„Stam faţă-n faţă cu inventatorul
Spaimei noastre cea de toate zilele
Şi mă uitam încremenită-n ochii lui
Şi-i tremurau pupilele

Ca două canale prelungi
Prin care curge vidul
Spre lumea aceasta
Cum curge lichidul

Prin două vase comunicante.
Stam faţă-n faţă cu inventatorul
Şi prin ochii lui foarte mari
Ţâşneau cadavrele ca din izvorul

Morţii noastre care va să vină
Şi mă gândeam cum să fac să-ntind mâna
Spre cele două canale de vid
Şi să le-nchid."

[18] Ibidem, p. 180-181.
[19] Ibidem, p. 181.

BDD-A23230 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 00:14:49 UTC)

(*Stam faţă-n faţă*)

Poeta îşi găseşte refugiul în vis, „în *deşertul* din propriul creier, de vreme ce ţara *de-afară* nu este decât un *wasteland* trist”[20], menţionează Raluca Dună în Dicţionarul General al Literaturii Române:

„Exilată în ţara din creierul meu,
Unde nu e nici iarnă, nici primăvară,
Ci numai timpul în care mi-e dat să trăiesc
Mi s-a făcut dor de ţara de-afară.

Trec graniţa din nou şi mă supun
Legilor ei de care nu am putut să scap,
Un ochi perfid pe-o parte şi pe alta
Chiar şi ce i se pare că aş avea în cap.

Ofer de bună voie un vis numai al meu,
Ştiind că nu se poate să răscoleşti prin vise
Ce nu-ţi sunt la-ndemână şi să nu vrei şi tu
Să le mai vezi altfel decât ucise.

Iar zâmbetul complice al celui ce-l primeşte
Un semn de bun venit în lumea de afară,
Colind un timp prin ţara de care mi-a fost dor
Şi mă întorc plângând în propria mea ţară.”

(*Exil*)

Referindu-se la volumul *Linia vieţii*, autoarea citată consideră că „Mălăncioiu nu mai pare atât de obsedată de drama propriului trup, de feminitatea imposibilă, funebră, cât de drama colectivă, în care intră neputinţă şi vinovăţie generală. Moartea, mutilarea nu mai sunt proprii doar trupului sau sufletului individual, ci şi unei mulţimi indistinctive, dezumanizate, tablourile romantice cu genuni sau strigoi se transformă în imagini dominate de absurd, de vid, iar conotaţiile politic-sociale sunt mai mult decât evidente.”[21] Ultima poezie a volumului pomenit mai sus vorbeşte despre un salutar „vis de mort”:

„Pradă visului meu
Eram luată şi dusă pe sus
Fără greutate,
Şi parcă era aievea,
Parcă simţeam în spate
O gheară înfiptă în carnea mea
Şi nimeni nu mă trezea.

Când am deschis ochii
Era prea târziu,
Cu pumnii încleştaţi în pământ
Mă rugam să mai fiu,

[20] Academia Română, *Dicţionarul General la Literaturii Române*, *LitereleL-O*, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 2005, p. 290.
[21] Ibidem, p.289-290.

BDD-A23230 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 00:14:49 UTC)

Dar cine să m-audă
Când nimeni nu mai era viu?

Smerită am început să aştept
Să trec înapoi în somn
Cu mâinile adânc înfipte
În carnea sa
Ştiind că numai acest vis de mort
Mă mai poate salva."
(*Pradă visului meu*)

Autoarea studiului remarcă faptul că „rezistenţa la rău ca aspiraţie etică persistă şi în *Urcarea muntelui* (1985), unde poemele, pe aceeaşi tramă natativ-parabolică"[22], sunt scrise „într-un limbaj apropiat de naturaleţea oralităţii."[23]

2. Muntele, simbolul iniţierii prin suferinţă şi al revoltei lăuntrice

Muntele, care mai apare, sporadic, şi în volumele anterioare cărţii în care acesta apare chiar în titlul ei, este închis cu sârmă ghimpată, e o altă „zonă interzisă". Ion Pop consideră că „«Urcarea muntelui» trasează, în fond, în cele mai recente cărţi ale Ilenei Mălăncioiu, un nou itinerar al iniţierii prin suferinţă, un fel de Golgota lăuntrică"[24]. Muntele e- spune criticul- o „emblemă spaţială centrală, variantă a imaginarului levitaţiei, a ieşirii şi despărţirii de trup spre un *dincolo* transparent, doar că o astfel de mişcare îşi oferă drept reper opoziţional date ale unui univers dezabuzat, inerţial, de constrângeri şi de frustrări cu bătaie spre social şi politic"[25]. În *Laudă muntelui*, „stăruie- susţine Ion Rotaru- o abia ascunsă asprime lucidă privind condiţia umană"[26]:

„Şi cât am aşteptat aceste zăpezi
Şi-acum când ninge cât de trist îmi pare
Muntele-nchis cu sârmă ghimpată
Pe care îl vedem din depărtare.

A avut şi satul nostru un munte,
Ne-am certat şi noi cu cei de pe munţii vecini
Că duceau noaptea caii să pască la noi,
Dar cum să-nchizi un munte asemenea unei grădini?

Muntele nu e grădină, muntele nu e om,
Muntele nu se lasă închis pe ascuns,
Pe el sârma ghimpată este o provocare
La care încă nu s-a răspuns.

Pe el zăpada cade la fel ca altădată,
Chiar dacă iarna vine din ce în ce mai tristă,

[22] Ibidem, p. 290.
[23] Ibidem.
[24] Ion Pop, *Pagini transparente. Lecturi din poezia română contemporană*, Cluj, Editura Dacia, 1997, p. 136.
[25] Ion Pop, „Drumuri spre zona interzisă", in *Ileana Mălăncioiu- De anima* (coordonator: Ioan Es. Pop), Piteşti, Editura Paralela 45, 2015, p.180, p.207.
[26] Ion Rotaru, *O istorie a literaturii române, vol. III. 1944-1984*, Bucureşti, Editura Minerva, 1987, p. 475.

BDD-A23230 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 00:14:49 UTC)

El ştie să rămână în picioare
Şi-atunci când oamenii nu mai rezistă."
(*Laudă muntelui*)

Simbolul muntelui îşi are originea în percepţia plină de revoltă lăuntrică a poetei, legată de un indice spaţial- Peleşul, şi de o situaţie concretă din Epoca de Aur: închiderea zonei complexului muzeal de la Sinaia de către familia dictatorului Ceauşescu în folosul familiei prezidenţiale.

Un poem din volumul *Linia vieţii* îl poate duce pe lector în direcţia celor afirmate mai sus, cu condiţia să îndrăznească a se gândi la abuzurile Ceauşeştilor, mai ales că finalul acestuia e destul de transparent. Un cititor care însă doreşte să rămână în sfera esteticului poate vedea în măreţul munte pe omul de geniu, considerat de cei din jur un „om de prisos", vieţuind în altă lume:

„Soare cald şi vânt de primăvară,
Numai sus pe culme e zăpadă,
Ne gândim la ea cu nostalgie,
Dar cine mai urcă muntele să o vadă?

Stâncile lucesc în zarea albastră,
În faţa lor toate lucrurile par mărunte,
Cum o fi oare să ai sentimentul muntelui
Atunci când eşti munte?

Munţii nu ştiu nimic despre măreţia lor,
Numele lor e luat ades în răspăr,
Unii oameni au înnebunit şi cred că sunt munţi,
Dar cine poate să le spună acest cumplit adevăr?"
(*Sentimentul muntelui*)

Muntele e, în afara determinării geografice şi istorice concrete, „caznă, blestem şi puniţie, dovadă a neputinţei şi violenţei, a cuceririi transcendenţei"[27], susţine Marian Popa, care mai crede şi că „omului privat de altitudinea montană îi rămân orizontalul lui *tabula rasa,* demolările concrete şi de noime- în ultimă instanţă moartea contextului"[28]:"strada e dărâmată, oamenii par la fel/ Întreg oraşul pare la pământ".

„A urca muntele iar şi iar, sisific, e un mod de a redobândi speranţele care vin şi se duc conştiincios, cu fiecare anotimp"[29]. N. Manolescu constată- aşa cum şi alţii au făcut-o- apropierea poeziei protestatare a Ilenei Mălăncioiu de „socialele bacoviene, întoarse însă de la presimţirea unui viitor mai bun (clişeul socialiştilor români de la 1900) la parodia speranţei"[30]. Poemul pe care îl vom reproduce mai jos susţine afirmaţiile celor doi cronicari citaţi:

„A venit primăvara, speranţele din iarnă s-au dus,
Acum se duc speranţele de primăvară,
Dar o să fie bine la toamnă,
Dar o să fie bine la sfârşit.

[27] Marian Popa, *Istoria literaturii române de azi pe mâine (26 aprilie 1964- 22 decembrie 1989)*, vol II, Bucureşti, Fundaţia Luceafărul, 2001, p. 476.
[28] Ibidem.
[29] Valeriu Cristea, *Fereastra criticului*, Bucureşti, Editura Cartea Românească, 1987, p. 225.
[30] N. Manolescu, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură,* Piteşti, Editura Paralele 45, 2008 , p.1067.

BDD-A23230 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 00:14:49 UTC)

Dar o să fie bine după aceea,
Când nu vom mai şti nimic,
Dacă nu vom mai şti nimic,
Dar cine ştie.

Oricum o să fie bine,
Vine o vreme când totul e bine,
Dar eu mă încăpăţânez să cred
Că încă nu e vremea.

A venit primăvara, speranţele din iarnă s-au dus,
Acum se duc speranţele de primăvară,
Am plecat la munte să mai uit o vreme
Şi-am început din nou să urc muntele."
(*Cântec de primăvară*)

Muntele este înlocuit undeva cu „munţii", „obosiţii/ ca nişte bieţi oameni în schimbul de noapte" şi „copleşiţi/ de tot ce se abate peste ei". Realismul se asociază simbolismului, căci munţii sunt „dimprejur", de pe valea Prahovei, iar necazurile lor sunt aidoma cu ale oamenilor a căror linişte este „sfâşiată" de „prea multe marfare" care trec zilnic, aducătore de „zgomot" şi de „spaimă". „Dar tocmai prin această umanizare se ajunge la resemnificare"[31], consideră Daniel Cristea-Enache. „Muntele, munţii nu mai constituie un reper vertical-ascensional. Ci unul, mai complex şi mai expansiv poetic, de aderenţă la o lume românească tot mai ameninţată de cel ce vorbeşte, în lozinci, în numele ei"[32], mai spune criticul.

„Într-o topografie simbolică tradiţională- e de părere Ion Pop- *muntele* rămâne semnul ascensiunii uraniene, al contingenţei cu absolutul, obiect al nostalgiei şi fascinaţiei unor «zăpezi» eterne, cu «cerul senin îmbietor»- în opoziţie cu lumea de jos, a convenţiei conformiste, unde «Totul a fost dinainte vândut/ totul e bine, totul s-a aranjat» şi «Cu paharul care trebuia să fie băut/ Se spală pe mâini dregătorul Pillat»[33]. Considerând muntele un „spaţiu al posibilei regenerări", dar şi „unul al «cumplitului mister» consumând fiinţa, iniţiind-o, dar prin «pieire» în tainele ultime, transfigurând-o prin suferinţă şi moarte, «spre a da înzecită roadă»"[34], criticul amintit mai sus ajunge până la urmă la concluzia că muntele simbolizează, în fond, „forţa şi demnitatea conştiinţei morale"[35]. Muntele poate fi urcat şi de „o pisică", dar el se poate afla şi „în creierul" poetei, de unde este scos „piatră cu piatră", însă el rămâne „şi mai de nepătruns".

BIBLIOGRAFIE

Mălăncioiu, Ileana, *Crimă şi moralitate. Eseuri şi publicistică*, ediţia a II-a, revăzută şi adăugită, Iaşi, Editura POLIROM, 2006.

Mălăncioiu, Ileana, *Cronica melancoliei*, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 1998.

Mălăncioiu, Ileana, *Exerciţii de supravieţuire*, Iaşi, Editura POLIROM, 2010.

[31] Mihail Daniel Cristea-Enache, op. cit., p. 98.
[32] Ibidem.
[33] Ion Pop, op. cit., p.133.
[34] Ibidem.
[35] Ibidem, p.134.

BDD-A23230 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 00:14:49 UTC)

Mălăncioiu, Ileana, *Recursul la memorie. Convorbiri cu Daniel Cristea-Enache*, Bucureşti, Editura POLIROM, 2003.

X X X, *Mălăncioiu Ileana- De anima*, coordonator: Ioan Es. Pop, Piteşti, Editura Paralela 45, 2015.

Academia Română, *Dicţionarul General la Literaturii Române*, *LitereleL-O*, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 2005, p. 288-291.

Boldea, Iulian, *Istoria didactică a poeziei româneşti*, Braşov, Editura AULA, 2005.

Cristea-Enache, Mihail Daniel, *Generaţia '60: Discursul artistic şi discursul critic. Neomodernismul*, Bucureşti, Editura Muzeului Naţional al Literaturii Române, Colecţia AULA MAGNA, 2013.

Cristea, Valeriu, *Fereastra criticului*, Bucureşti, Cartea Românească, 1987.

Grigurcu, Gheorghe, *Poeţi români de azi*, Bucureşti, Cartea Românească, 1979.

Manolescu, Nicolae, *Literatura română postbelică. Lista lui Manolescu, I, Poezia*, Braşov, Editura AULA, 2001.

Negoiţescu, Ion, *Scriitori contemporani*, Ediţie îngrijită de Dan Damaschin, Cluj, Editura Dacia, 1994.

Negrici, Eugen, *Introducere în poezia contemporană*, Bucureşti, Editura Cartea Românească,1985.

Pop, Ion, *Pagini transparente. Lecturi din poezia română contemporană*, Cluj, Editura Dacia, 1997.

Popa, Marian, *Istoria literaturii române de azi pe mâine*, vol. II, Bucureşti, Fundaţia Luceafărul, 2001.

Popescu, Adrian, „O Antigonă contemporană", *Steaua*, nr.11-12, 1987, p. 37.

Rotaru, Ion, *O istorie a literaturii române*, *vol. III. 1944-1984*, Bucureşti, Editura Minerva, 1987.

Simion, Eugen, *Scriitori români de azi,* vol. III, Bucureşti, Editura Cartea Românească, 1984.

Ulici, Laurenţiu, *Literatura română contemporană, I,- Promoţia '70*, Bucureşti, Editura Eminescu, 1985.

BDD-A23230 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 00:14:49 UTC)